

Az előadó-művészeti törvénytől a dal-áruházig

Dr. Gyimesi László az elmúlt öt esztendő munkájáról – küzdelmekről és eredményekről – tartott beszámolót

Öt éves periódust összegzett az áprilisi végi küldöttgyűlésén a Magyar Zene-művészek és Táncművészek Szakszervezetének vezetője. Mozgalmas időszakot tudhat maga mögött a szervezet, s ez az öt esztendő több tekintetben is működésének egyik legeredményesebb időszaka. A kárenyhítés és a kárelhárítás mellett ugyanis rengeteg eredményről, a különböző területeken elért fejlődésről lehet beszámolni. Sok éves előkészítő munka után megszületett végre az előadó-művészeti törvény, s szintén óriási jelentőségű, hogy az ekho alapján adóznak és fizetnek járulékot a művészek. Szintén nagyon fontosak a szerzői jogi törvény módosításával kapcsolatos eredmények. Emellett dr. Gyimesi László a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke, a Magyar Zene-művészek és Táncművészek Szakszervezetének főtájkára büszke arra is, hogy megalapították és kiosztották a Magyar Zeneművészet és Táncművészet kiemelkedő előadóművészei elismerést, létrehozták a szakszervezet önszegélyező alapját, és 140 millió forint támogatást elnyerve próbáltak meg segíteni a cigányzenészkollégák foglalkoztatási helyzetén. Létrehozták a Magyar Élőzene Kht.-t, működtetik a szakszervezet zenei portálját, egy „internetes daláruházat” www.dalok.hu címen. A szakszervezetnek saját honlapja is van, az mztsz.hu, s az utóbbi esztendőben kiteljesedett a Kőbányai Zenei Stúdió Művészeti Szakiskola és Szakközépiskola működése.

I Az elért eredmények közül gondolom Ön is az előadó-művészeti törvényt tartja a leglényegesebbnek, hiszen ennek a megvalósításán közel nyolc esztendőn keresztül dolgoztak.

A törvényt valóban nagyon nagy jelentőségűnek, parlamenti ciklusokon átívelőnek érzem. Vannak ugyanis olyan kérdések, amelyek megoldásához több év szükséges. Ezzel a szabályozással az volt a célunk, hogy olyan állapotot teremtsünk, amely többé-kevésbé megfelel a kor követelményeinek, a gazdasági realitásoknak, s ami a legfontosabb, biztosítja azt is, hogy az előadó-művészet elérhető legyen a közönség számára, s ezáltal működjön a művészfoglalkoztatás is. Mint minden ilyen nagy rendszer, ez a szabályozás is igen bonyolult. A törvény alapjaiban változtatja meg az előadóművészek életét, hiszen létrehoz egy olyan újfajta, állami kötelezettséget, ami eddig, ebben a formában nem létezett. Kimondja azt, hogy a művészetre igenis szükség van, s hogy ezt támogatni kell.

I A művészek mellett szinte mindenki érzi a hatását...

Így igaz. Nekünk érdekvédőknek egyébként nagyon kell ügyelnünk arra is, hogy ne domináljon az a szándék, hogy mindez a művészek érdekében is történik... Egy ideig mindezt nem sikerült elég jól lepleznünk, s ekkor sokan csak „szakszervezeti törvényként” emlegették a javaslatot. Ezt egyébként én nem bírálatnak, hanem sokkal inkább dicséretnek vettem. Nagyon lényeges, hogy a közönség – amely eltartja az egész művészeti életet – minél sokszínűbb választéket kapjon. A törvény arra ösztönöz, hogy minél több helyre jusson el a kultúra, hogy olyan településen is láthassanak az ott élők produkciókat, hallhassanak koncerteket, ahol nincs színház, koncertterem. Továbbá arra is, hogy a művészeti szervezetek megszólítsák a fiatalokat, s lényegesnek tartásuk a kortárs művészeti alkotások létrehozását, bemutatását. Minél fontosabbá válnak az előadóművészeti alkotások a közön-

ség számára, annál stabilabbá válik az intézményrendszerük is. Így a művészet egyre nélkülözhetetlenebbé tudja tenni magát. A törvény mindig az élő előadásokat honorálja, ami azért is lényeges, mert ezeknek elképesztő ma a konkurenciája. Nyilvánvalóvá kell tenni, hogy nem teljes az emberi élet művészeti előadások nélkül. Ez persze nem könnyű feladat. Ezért is tartom nagyon jónak, hogy a törvény nem teszi ki az előadó-művészetet a piaci viszonyoknak, de azt nem is zárja ki teljesen. Egyfajta védőburkot, esernyőt tart az egész rendszer fölé. Persze ösztönöz azért a bevételre is, hiszen mindez a piacgazdaság keretei között történik. Ha valami tartósan veszteséges, akkor azért könnyen áldozatul eshet... Most egyébként az a nagy kérdés, hogy az előadó-művészeti törvény végrehajtása mennyire lesz sikeres, de ez majd a gyakorlatban, a mindennapokban derül ki. Hasonló jelentőségű volt 1993-ban a közoktatási törvény, ami a művészet-oktatás helyét, szerepét, fontosságát határozta meg. Ott is az volt a nagy kérdés, hogy mindez a gyerekek számára mennyire hozzáférhető, hiszen erre épült egy egész intézményrendszer... Visszatérve az előadó-művészeti törvényre, azért is szerencsénk volt a megszületését illetően, mert a kulturális tárca az előző ciklusához hasonlóan – akkor a filmtörvényt készítette el – ebben a négy éves periódusban is szeretett volna egy ilyen jogszabályt. Ezt először színháztörvényként emlegették, de aztán a mi javaslatainkat is megfogadva, kibővítették a zenével és a táncsal... . Aból a szempontból is szerencsénk volt, hogy bár a miniszter ezt a törvényjavaslatot éppen a kormányválság kitörését követően, kisebbségi kormányzás alatt terjesztette elő, mégis sikerült elérni, hogy a honatyák több mint 60 százaléka elfogadja. Ezt valóban nagy eredménynek érzem.

I Az előadó-művészeti törvény még nemzetközi szinten is teljesen egyedülálló, ezért is volt olyan nehéz az elkészítése...

Sólyom-Nagy Sándor, Dr. Gyimesi László, Brieber János

Ez adja a különlegességét... Olyan kereteket kellett kidolgozni, amelyek korábban nem léteztek. Nehéz ugyanis ezt a területet szabályozni, s kialakítani hozzá a finanszírozási rendszert is. Néhány országban akadnak ugyan hasonló kezdeményezések, de olyan teljes körű szabályozás, mint a miénk, sehol sincs. Így van is iránta érdeklődés néhány országból, ezért készül a teljes angol nyelvű fordítása. Nagyon jó, hogy kimondja végre, mindez állami feladat. Akárcsak az, hogy tulajdonképpen a művészeti élet saját magát szabályozhatja, erre szolgál az Előadó- Művészeti Tanács intézménye. Ez más területeken egyáltalán nem tipikus. De azért hozzá kell tennem azt is, hogy nem lett teljesen olyan a törvény, mint amilyenek nyolc esztendővel ezelőtt szeretnénk volna. Persze, ha tökéletesre sikerül minden, akkor nem marad semmi, amit még lehetne csiszolni...

■ Talán a következő helyre sorolhatjuk az ekhót, amely szintén országos hatású...

Igen, s mi ezt a kettőt kezdetben együtt is kezeltük, hiszen először előadóművészi státuszról, jogállásról volt szó, amikor ezen a művész-törvény elképzelésen elkezdtünk dolgozni. Fontosnak tartottuk, hogy legyen művészeti területen a foglalkoztatási körülményeknek precízebb szabályozása. Itt kell, hogy megjegyezzem, a tervezetünkben szerepelt a munkanélküli ellátásra vonatkozó passzus is, amit azonban végül most nem sikerült a törvényhozáson ke-

resztülverekednünk. Nem baj, dolgozunk még rajta... Amikor több évvel ezelőtt az első, a művésztörvényről szóló jogszabálytervezetet visszadobta a kormány, az adózásra, azaz az ekhóra vonatkozó részt végül elfogadta belőle. Az ekho a társadalombiztosítás, az adózás kérdéseit szabályozza, s ennek befogadása azt jelentette, hogy nem teljesen esélytelen a további harc. Persze, ehhez is kellett szerencse, mint mindenhez. Az állam is meg akarta oldani ugyanis a színlelt szerződések ügyét, így számára is kapóra jött az ekho. Most a küldötttervezeten résztvevő OKM-es szakállamtitkár, dr. Schneider Márta elmondta, az ekhót sem idén, sem a következő esztendőben nem fenyegeti veszély. Én pedig úgy látom, és abban bízom, hogy a későbbiekben sem, hiszen eltörlésével munkahelyek szünnének meg...

■ Viszont egy másik törvénnyel – igaz, komoly harcok árán – de sikerült elérniük, hogy a tervezet ne változzon, s ne hozza rosszabb helyzetbe a művészeket...

Bár tudom, a tagság számára ezt nehéz elfogadni, de néha már az is nagyon jelentős eredménynek számít, ha meg tudjuk őrizni a jelenlegi pozícióinkat. A szerzői jogi törvénynek azt a változatát, amelyet mi is előnyösnek tartunk, nehéz csatározás árán, hosszú hónapok munkájával sikerült elfogadtatnunk a kormányzattal. Azért is volt ez olyan nehéz feladat, hiszen mindez mögött hihetetlen nagyságú üzlet rejlik... Ezzel ma-

gyarázható az is, hogy a szerzői jogi törvény néhány esztendővel ezelőtt még szinte senkit sem érdekelt, most azonban nagy visszhangja van minden apróbb módosításnak, s különböző lobbik próbálják elfogadtatni a számukra legkedvezőbb változtatásokat. Az egyre bővülő technikai lehetőségeknek köszönhetően ugyanis ez a terület egyre jobban beépül a mindennapokba, egyre több a felhasználó, így egyre nagyobb piacot érint. Nem mindegy hát, hogy ezen a területen ki milyen helyet foglal el, és ki hogyan tudja érvényesíteni az érdekeit... Egyébként sem egyszerű a helyzet, hiszen emiatt a magyarországi szabályozás miatt az Európai Unió brüsszeli bizottságával is konfliktus alakult ki. A szervezet ugyanis a monopolhelyzetű jogvédő intézményeket szeretné megszüntetni. Ez a probléma nemcsak minket érint, hanem más országoknál is hasonló a gond... Az első, nagy csatát tehát megnyertük, de látnunk kell azt is, hogy a háborúnak még nincs vége... Hiába értünk most el egy győzelmet, fel kell készülnünk arra, hogy állandóan lesznek újabb és újabb próbálkozások, nem lesz tehát egyszerű feladat megóvni az alkotók és az előadóművészek érdekét... Most, a küldöttgyűlésen elfogadtuk azt a 2009-es, határozati javaslatot, mely szerint szervezetünk támogatja az előadóművészek felvételei védelmi idejének a meghosszabbítását, valamint a felvételekhez fűződő jogok szélesítését célzó, európai uniós törekvéseket. Nagyon lényegesnek tartjuk azt is, hogy a készülő médiaszabályozásban legyen úgynevezett

magyar kvóta, amelynek aránya a sugárzott zeneszámok legalább egyharmadát érje el.

I *Úgy tudom, hogy az elért eredmények közül akad egy, amely különösen kedves az Ön számára. Első alkalommal 2007. október 16-án adták át a magyar zene- és táncművészet kiemelkedő előadóművésze címet a szakma tizenegy, kiváló képviselőjének. A díjat, amelyet hat muzsikusként, két énekes és három táncművész vehetett át, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete alapította.*

Azért döntöttünk emellett, mert néhány területen megoldódott ugyan a legkiválóbbak díjazása, a szakszervezeten belül azonban elkezdtünk arról tárgyalni, hogy mi legyen azokkal az előadókkal, akik szintén nagyon sok embernek szereztek felejthetetlen perceket, mégsem kaptak Kossuth-díjat, kiváló művészi címet. S bizony akadnak közöttük olyanok is, akiknek munkával töltött, hosszú pályafutásuk ellenére is méltatlan körülmények között kell élniük. Arról nem is beszélve, hogy jócskán vannak olyan művészek, akik életük jelentős részében együttesek tagjaiként tették kiválóan a dolgukat, egy társulattól kitűnni azonban – még ha ragyogó képességekkel is bír valaki –, nagyon nehéz... Nem feledkezhetünk el azokról az előadókról sem, akik mögött sohasem volt intézményi háttér, így nem akadt senki, aki a különböző díjakra felterjessze őket, és harcoljon azért, hogy megkapják az adott elismerést. Elkezdtünk tehát tárgyalni arról, hogy hogyan tudnánk mi, a szakszervezet egy külön elismerést életre hívni ezeknek a művészeknek a számára. Azokra a kiemelkedő előadókra gondoltunk, akik még nem részesültek nyugdíjkiégészítő járadékra jogosító, magasabb szintű díjban. A Magyar Zeneművészek és Tánc-

művészek Szakszervezetének elnöksége létrehozott egy alapot, de ezt nem a tagdíjakból, hanem a jogdíjalapból finanszírozzuk. Éppen ezért a díjazottak személyéről is – az elnökség véleménye ismeretében – a zenei jogdíjbizottság dönt. Magát az elismerést, a magyar zene- és táncművészet kiemelkedő előadója díjat ezekkel a feltételekkel alapítottuk két esztendővel ezelőtt. A tagszervezeteinktől és a szakmai egyesületektől javaslatokat kértünk, s ők ötvennél több művészt terjesztettek fel erre a címre. Az MZTSZ véleményezte ezt a listát, majd a jogdíjbizottság elkezdett tárgyalni a művészekről, s egyre szűkítették a kört. Nagyon fontos szempont volt, hogy egy jelöltet csak akkor fogadtunk el, ha ezzel a döntéssel a nyílt szavazás során mindenki egyetértett. Jelenleg ezt a címet Balassa P. Tamás karmester – zeneművész, Berkes Balázs jazz bőgős, Gaál Gabriella nőtáncos, Geiger György trombitaművész, Jónás Mátyás prímás, Kovács Erzszi táncdalénekes, Miklós György zongoraművész, Ungár István szórakoztató zenész, Mátyus Zoltán – táncművész, Katona Györgyné Ripka Ilona – táncművész, Varga Erzsébet – táncművész viselheti.

I *A www.dalok.hu – ról az elmúlt esztendőben 3600 dalt töltöttek le, s ennek az összege közel 4 és félmillió forint... Hogyan jutott az eszükbe, hogy ilyen portált kellene készíteniük?*

Már nem emlékszem pontosan, hogy kitől is származott ez az elképzelés, de arra igen, hogy több zenész kollégától is jött hasonló ötlet – így a kitűnő klasszikus és rock gitárostól, Szekeres Tamástól is –, s ilyen módon egy hosszú folyamat fontos állomása a portál megszületése. Ez az internetes portál túlmutat egy egyszerű „zenei áruházon”. Itt ugyanis olyan zenei műfajok is kaptak helyet, amelyek bár értéket képviselnek, az

utóbbi esztendőben egyre jobban kiestek a televíziók és rádiók érdeklődési köréből. Ráadásul az utóbbi időszakban az a tendencia is megfigyelhető, hogy a hagyományos CD-terjesztést egyre inkább az internetes kereskedelem váltja fel, és sajnos a felhasználók többsége illegális forrásból tölti le a zenét. Kialakult hát egy olyan helyzet, amikor a zenészek azt mondják, mi alkotunk, de ezeket a műveket nem tudjuk a nyilvánosság elé tárni. Ezért is döntöttünk úgy, hogy életre hívjuk ezt a honlapot, hogy legyen egy olyan portál, amely a magyar zenészek kezdeményezésére és igényei szerint épül fel, bevétele a muzsikuskhoz jut el, és amely természetesen legális. Ahhoz, hogy a zenészek itt bemutatassák művészetüket, nincs szükség nagy anyagi befektetésre, de még különösebb fáradságra sem, hiszen nagyon egyszerűen fel lehet kerülni a dalok.hu-ra. Azt is nagyon lényegesnek tartom, hogy a muzsikuskok nálunk teljes egészében megvalósíthatják az elképzeléseiket, hiszen a feltett anyagnak egyedül csak a büntető-törvénykönyv vagy az alkotmány megfelelő szakaszát nem szabad sértenie. Ahogy egy-egy dal megjelenik a portálon, máris a világ minden számítógépén hozzáférhetővé válik.

Mi azzal a tudattal kezdtünk neki a munkának, hogy számunkra biztosan veszteséges lesz, a lényeg azonban az, hogy a zenészek számára bevételt termeljen. Az üzemeltetési feladatokat így a szakszervezet közhasznú, non-profit társasága, a Magyar Élőzene Művészeti (MÉZ) Kht látja el. Már maga a kialakítás sem volt olcsó, hiszen ilyen szoftverek nem léteznek, ráadásul ennek a rendszernek nagyon sok kapcsolódási pontja kell, hogy legyen, a zenészekkel, a felhasználókkal, bankokkal és mobiltársaságokkal. Roppant bonyolult struktúra, és rengeteg a hibalehetőség. S persze közben folyamatosan bővülnünk, fejlődünk is kell... A nehézségek ellenére sokan azt mondják, hogy mi ezzel a honlappal forradalmat csináltunk, hiszen itt mindenki megvalósíthatja azt, amit szeretne, anélkül, hogy különösebb kockázatot vállalna. A portál kapcsán azért azt is el kell mondjam, mi minden fogalmazódott meg a céljaink között. Fontosnak tartjuk azt is, hogy nézzünk vissza a múltba, és azokat az értékeket, amelyek korábban nem kaptak nyilvánosságot, ismét előszedjük. Így a látogató számos izgalmas koncertfelvételt, élő előadást is talál a felvételek között.

R. Zs.

Újabb öt esztendő

A Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete 2009. április 29-i küldöttgyűlésén a jelenlévők szavaztak a tisztségviselőkről. A szervezet elnökének újabb öt esztendőre Sólyom-Nagy Sándort választották. A két alelnöki tisztet Varsányi Lászlóné és Brieber János tölti be továbbra is, a főtitkár pedig dr. Gyimesi László lett. Mind a négyen régóta, hús esztendeje dolgoznak együtt, hiszen a szakszervezeti munkát 1989-ben kezdték meg közösen. Könyvvizsgálónak pedig Makláriné Radics Esztert választották, aki 2000 óta látja el ezt a feladatot.